

חולין אמ

בענין: מראית העין

בענין: יהי ר'... כאילו הקרבתי אשם

בענין: טריפה אינה חיה שנים עשר חודש [חולין מב]

משה שווערד

1. ספר שחיטת חולין מ:

ובחידושי הגרש"ש ליקוטם סוף מס' ב"ב
בענין אין אדם אוסר דבר שאינו שלו, (והודפס גם בס' עבודת מתנה ע"ז) הביא כשם הפ"ת דהוי כמו כוונה הפכית דנתכין שלא להתיר בשחיטה דרעת המהרש"ל דאסור באכילה ועיי"ש בח' הגרש"ש דהאריך לדחות פירוש זה, וכתב לפרש דברי הר"ן דכיון שהשחיטה צריכה להתיר הבהמה באכילה, א"כ אע"ג דאין יכול לאסור הבהמה, אבל ההיתר שחיטה שחל על ידו יכול לאסור דלא יחול ההיתר ע"י שחיטתו, דזה הוי עשיתו והוי בעלים לאסור זה, אבל נכילה ל"ה כיון דעכ"פ הוי מעשה שחיטה ולא חשיב "וכי ימות" (וצ"ב איזה איסור הוי או לאו דנכילה או איסור אינו זכוח).

שם: ר"נ ור"ע ור"י אמרי אין אדם אוסר דבר שאינו שלו. ובר"ן כ' בשם איכא מ"ד (הרא"ה בדה"ב) דאע"ג דלא נעשה תקרובת לגבי איסור הנאה אבל באכילה אסור, והובא בט"ז סימן ד' סק"ד, וכתבו"ש ס' ד' ס"ק י"ד פירש דהוא מדרבנן, (ומצינו בתקרובת הר דאע"ג דמותר בהנאה אפ"ה בעינן פסלו השחיטה כש"כ לעיל, א"כ ה"נ כאן י"ל הגדר דכיון דנעשה לשם תקרובת רבנן פסלו השחיטה).

2. תוספות הרא"ש מסכת חולין דף מ עמוד ב

רב נחמן בר יצחק אמר אין אדם אוסר דבר שאינו שלו. וא"ת התם בע"ז פרק ר' ישמעאל בעובדא דעל גוי בחנותא והוה חמרא בדוולא שדא ביה ידא ושכשיך ביה ואתא מריה דחמרא שקליה בריתחיה ושדייה בדנא איקלע רב נחמן בר יצחק להתם ואסרה בהנאה ואמאי והא אין אדם אוסר דבר שאינו שלו, וי"ל דמודה ר' נחמן במגע גוי מתוך שאסור בשתייה משום מגע גוי איתסר גם בהנאה משום שיכשוך, והא דפריך הכא לרב נחמן ממנסך משום דהאי ישראל הוא ואין אוסר בשתייה במגעו הילכך כשמנסך לע"ז נמי מאחר שאינו אוסר דבר שאינו שלו שרי בשתייה. ומיהו קשה מגוי שניסך יינו של ישראל דשרי ליה ר' יהודה בן בתירה משום דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו ואוקימנא רב נחמן כוותיה, וי"ל דרב נחמן לא סבר כוותיה לגמרי פ"י בגוי אבל בישראל סבר דאין אדם אוסר.

3. חדושי הרשב"א על מסכת עבודה זרה דף נט/ב

ואחד שיכול לומר לו לא כל הימך שתאסור יינו לאנסו. דסבירא להו דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו ואפ"י על ידי מעשה. ורב נחמן ורב עמרם ור' יצחק הכין סבירא להו בחולין בשלהי השוחט (מ, ב). ואיכא למידק בהא טובא. **הדא וכי לית להו להני תנאי כולהו איסורי הנאה דמכילתין דמגע גוי ביין.** ועוד דהא רב נחמן דאמר התם בפרק השוחט דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו ואפ"י על ידי מעשה, איהו גופיה דקאמא ליה לרבא בשמעתי דלעיל (נח. א) אימר דאמרי אנא דאין שכשוך עושה יין נסך לבר מדמי ההוא חמרא דמי ההוא חמרא מי אמרינן. **ותרץ הראב"ד ז"ל דיין נסך שני ליה לרב נחמן דאחמירו ביה רבנן אפ"י במגעו משום יינן,** ואלו לר' יהודה בן בתירה ולר' יהודה בן בב לא שני להו. והקשה עליו הרמב"ן נ"ר דהתם בשלהי השוחט (מא, א) מוקמינן הך ברייתא (כת"ק) [כתנאי] דת"ק סבר לה כרב [הונא] דאמר אדם אוסר דבר שאינו שלו. ולתירוצו של רבינו הראב"ד ז"ל מנא לן דת"ק סבירא ליה כרב [הונא] דאמר אדם אוסר דבר שאינו שלו בשאר איסורי אדם. דילמא איסורא דיין נסך שאני. והוא מפרק לה לקושייתו דאין הכי נמי דהוה רב נחמן מצי למימר אנא דאמרי כת"ק וחומרא דיין נסך שאני, אלא משום חבירה דילמא לא שני להו בין איסורי דיין נסך לשאר איסורי דעלמא משום הכי לא מסיימי התם הכי:

ומיהו קיימא לן כמאן דאמר אדם אוסר דבר שאינו שלו במעשה. והיינו דאמרינן בכולהו מכילתין מגע גוי בכוונה אסור בהנאה, והכי אסיק עולא ור' יוחנן ורב הונא בפרקין (ד)לעיל (נד, א), והכי מסקנא דשמעתא לעיל (שם ב) דגמרינן מכלים דאחו ולא דחינן לה, ורב אדא בר אבהו מתרץ לה למתנייתא כוותיהו ולא משכחי תירוצא בגמרא למאן דאמר אין אדם אוסר דבר שאינו שלו. ועוד דבמסקנא רב נחמן ורב עמרם ור' יצחק כת"ק קיימי. ומן התימא מדברי בה"ג ז"ל שכתב בהלכות יין נסך ומשום דקאמרינן רב נחמן ורב עמרם ור' יצחק דאמרינן אין אדם אוסר דבר שאינו שלו וקמו להו כר' יהודה בן בתירה וכו' יהודה בן בבא שמע מינה הלכתא כוותיהו, וזה תימא גדול שא"כ אין לך יין אסור בהנאה במגע גוי והוא בעצמו פסק בהם איסור הנאה, **ועוד דהא אמרינן דרב נחמן ורב עמרם ור' יצחק נמי במסקנא כת"ק סבירא להו,** ובפרק הערל (יבמות סג, א) אסיקנא נמי המסכך גפנו על (ידי) [גבי] תבואתו של חברו דאין הלכה כר' יוסי דאמר אין אדם אוסר דבר שאינו שלו:

4. שו"ע חושן משפט - סימן שפה - דיו היזק שאינו ניכר כגון מנסך יינו של חברו

(א) המזיק את חברו היזק שאינו ניכר, כגון שעירב יין נסך ביינו, מן התורה הוא פטור, אבל חכמים קנסוהו לשלם נזק שלם מהיפה שבנכסיו, כדין כל המזיקים. לפיכך אם מת המזיק קודם שישלם, אין קונסין בנו אחריו לשלם. וכן אם היה שוגג או אנוס, פטור, שלא קנסו אלא מזיד:

(ב) המנסך יין חברו לע"ז, לא נאסר, שאין אדם מישראל אוסר דבר שאינו שלו. ואם היה לו בו שותפות, או שהיה מומר שהרי הוא כעובד כוכבים, או שהתרו בו וקבל ההתראה שהרי הוא מומר, הרי זה אוסר היין וחייב לשלם אף על פי שהוא מתחייב בנפשו; מפני שמשעה שהגביהו נתחייב לשלם, ואינו מתחייב בנפשו עד שינסך:

5. שולחן ערוך יורה דעה הלכות שחיטה סימן ד סעיף ד

ישראל ששחט בהמת חברו לעבודת כוכבים, לא אסרה, שודאי לא כוון אלא לצערו, ואם יש לו שותפות בה, ה' יש אומרים שאוסר גם חלק חברו, ויש אומרים דגם בזה אינו מכוין אלא לצער שותפו ולא לאסור. הגה: ואם התרו בו ועבר התראה, הרי זה אוסר כשאר מומרים, (טור). (וע"ל סימן קמ"ה).

6. סמ"ע סימן שפה

[ואם היה לו בו שותפות כו'. עיין ביו"ד סימן ד' [שם], שם מבואר דבשחט בהמת חברו לע"ז דג"כ אמרינן לצעוריה קמכוין, ובהיה לו שותפות עם חברו בהבהמה כתב שם הטור דלהרמב"ם [פ"ב משחיטה הכ"א] אסור וכמ"ש כאן ביין, ושדעת הרא"ש [חולין פ"ב סי' י"ד] היא דאינו נאסר, וכאן סתם הטור וכתב דנאסר. ונראה לחלק, דשאני כאן כיון דראוי ועומד לחלוק והיה לו ליטול ואח"כ הו"ל לצער חברו באמרו שניסכו, ולכך לא אמרינן דלצעוריה קמכוין, משא"כ בשחיטת בהמה לע"ז דאי אפשר לחלקה בחייה. ועיין מה שכתבתי בדרישה עוד ישוב בענין אחר:

7. ש"ך יורה דעה סימן ד

ה' י"א שאוסר וכו' - שהרי בחלקו ודאי לא כוון לצער הלכך אמרינן מסתמא גם בחלק חברו לא כוון לצער וא"ת דהכא כתבו הט"ו ב' דעות בזה ובח"מ סי' שפ"ה כתבו בסתם המנסך יין חברו כו' אם היה לו בו שותפות חייב לשלם והסמ"ע שם חילק בין י"ב לבהמה ותימא שהוא נגד הש"ס דחולין (דף מ"א) ע"ש (שוב מצאתי בדרישה כאן שדחה תירוץ זה) גם מה שתירץ הב"ח שם דס"ל להט"ו כהר"ן דלענין אכילה אמרינן אדם אוסר דבר שאינו שלו תמיה לי דהא לא כתב הר"ן אלא דבשחט לעבודת כוכבים אסור באכילה דליכא למימר לענין איסור אכילה אין אדם אוסר דבר שאינו שלו דהא לאו איהו אסר לה אלא דלא שרי לה וה"ל כאלו לא נשחטה אלא שמתה מאליה עכ"ל וזה לא שייך במנסך יינו ועוד דפשט דבריהם הכא משמע דלגמרי שרי וכ"פ בד"מ דלא כהר"ן ושכן מוכח בש"ס (דף מ') דלא כהר"ן דא"כ לא הוי פריך מידי מהך ברייתא דהשוחט בשבת ארב עמרם ורב יצחק ע"ש וגם דעת הרא"ה בס' ב"ה (דף יא) כהר"ן וכבר השיב עליו הרשב"א במ"ה שם באורך מסוגיא זו וכן משמע מדברי כל הפוסקים דלגמרי שרי אלא נ"ל דאע"ג דלענין איסורא איכא פלוגתא דרבנותא מצי הניזק לומר דלמא קי"ל כמאן דאוסר בהנאה מה תאמר דקי"ל כהמכשיר א"כ קח לך היין שאינו רוצה להכניס עצמי בספק ותמכרנו אתה כיון שגרמת לי היזק וקח לי אחר במקומו ודו"ק:

8. רמב"ם הלכות שחיטה פרק ב הלכה ה

אין שוחטין לתוך ימים ונהרות שמא יאמרו עובד מים הוא זה ונראה כמקריב למים, ולא ישחוט לכלי מלא מים שמא יאמרו לצורה שתראה במים שחט, ולא ישחוט בתוך כלים ולא לתוך הגומא שכן דרך עובדי עכו"ם, ואם שחט שחיטתו כשרה.

9. מגיד משנה הלכות שחיטה פרק ב הלכה ה

ואם שחט שחיטתו כשרה וכו'. דייק לה מדקתני אין שוחטין דלכתחלה משמע:

10. שו"ע יורה דעה - סימן יב - שלא לשחוט בתוך גומא:

(א) אין שוחטין לתוך הגומא, אפילו בבית; ואם לא היה רוצה ללכלך ביתו בדם, עושה מקום מדרון חוץ לגומא ושוחט שם, והדם שותת ויורד לגומא; ובשוק, לא יעשה כן:
(ב) י"א שאם שחט בגומא בשוק, אסור לאכול משחיטתו עד שיבדקו אחריו שמא אפיקורס הוא; (רמב"ם פ"ב מה"ש ועיטור) ויש אומרים שמותר בדיעבד ואין צריך בדיקה (רשב"א ומרדכי בשם רא"ם): הגה - ובזמן הזה דאין דרך עובדי עבודת כוכבים בכך, יש להתיר בדיעבד. (א"ז ובשחיטות הר"מ ממדלינגן):

בענין מראית העין

11. תוספות חולין דף מא/א

ובשוק לא יעשה כן - אע"ג דאמר רב (שבת דף סד:) כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין אפילו בחדרי חדרים אסור היינו כמו שוטהן בחמה אבל לא כנגד העם שאם היו רואים אותו עושה כן בצניעה היה שם חשד כמו בשוק אבל כאן הרואה שעושה בביתו אומר לנקר חצרו הוא עושה ומיהו בירושלמי יש דהך משנה פליג אדרב מההיא ונראה שאין הש"ס שלנו סובר כן

מדלא הקשה ממתניתין לרב כמו שהקשה מזוג שבצואר ומשני תנאי היא בפרק במה אשה (שם דף סד): וכל הנהו דפריך לרב בפ"ק דמסכת ע"ז (דף יב). מי שנתפזרו לו מעותיו לפני עבודת כוכבים ויש לו קוץ ברגלו ומשני להו קאמר בירושלמי דפליגי אדרב והא דאמר בפרק אע"פ (כתובות דף ס.) צינור שעלו בו קשקשים בשבת ממעכו ברגלו בצינעא בשבת ואינו חושש בהווא נמי מודה רב דלא שייך שם חשד דהא מדאורייתא שרי למעכו לכתחלה בשבת:

12. תוספות עבודה זרה דף יב/א

כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין וכו' - **פי' רב נסים גאון דאין הלכה כרב מדתנן פרק שני דחולין** (דף מא. וע"ש בתוס') ובשוק לא יעשה כן שלא יחקה המינים ועוד תנן בשבת (דף קמו): שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם אלמא לא אסרו בחצר אע"ג דבשוק אסור מפני מראית העין כך קבלתי בשבת מפי מורי החסיד ובתוספות רבינו יהודה מצאתי נראה לר"י דהלכתא כרב כדפרישית בשבת פ' במה אשה (דף סה. ושם ד"ה אמר):

• ר"ן ביצה ד: בדפי הרי"ף

13. ריטב"א על מסכת עבודה זרה דף יב/א

הא אמר רב כל מקום שאסרו חכמים כו' **לאו משום דהלכתא כותיה פרכינן מניה** אלא דבעינן למידע אי פליגא עליה דרב ודכוותא בתלמודא ובירושלמי אמרו כולהו תנויי פליגי עליה דרב ולית לן קיום אבל מעיין כו' וא"ת וליתני מעיין וכל שכן אידך י"ל דמשום יתורא הוא דמשמע לן דמיירי במקום סכנה:

14. הרא"ש על שבת פרק שנים ועשרים - סימן ט

גמ' אמר רב יהודה אמר רב כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין אפילו בחדרי חדרים אסור. והתנן שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם תנאי היא דתנאי שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם. רבי אליעזר ור"ש אוסרין. הא מלתא אף על גב דהוי ליה סתם במשנה ומחלוקת בברייתא הלכתא כמחלוקת דברייתא. דקאי רב כוותיה דמקשינן מניה פ"ק דע"ז (דף יב.) מאי אין נראה אילמא דלא מיתחזי **והאמר רב יהודה א"ר כל מקום שאסרו וכו' אלמא הלכתא הכי. ורבינו נסים גאון ז"ל פסק דאין הלכה כרב והביא ראיה מהא דתנאי פ"ב דחולין (דף מא ע"ב) הרוצה לנקר חצירו עושה מקום חוץ לגומא ושותת ויורד לגומא ובשוק לא יעשה כן שלא יחקה את הצדוקים. ולא ראיה היא דלאו אולמיה דהך מתני' וברייתא מהך ברייתא ומתני' דהכא דאמר דפליגי אדרב ואמר דרב תנאי היא וכן איתמר ברייתא לעיל בפרק במה אשה (דף סד ע"ב) דלא כרב. ועוד דשאני התם דהרואה אומר לנקר חצירו הוא צריך וליכא חשדא כלל. ...**

15. המאירי על מסכת חולין דף מא/א

אין שוחטין לגומא פי' שכך היה חוק המינין ויש כאן סרך קבלת דם לע"ז אבל עושה גומא וכו' פרשו בגמרא כן אין שוחטין לגומא כמו שפירשנו אפי' בביתו אבל אם רצה לנקר את חצירו שלא תטנף בדם השחיטה עושה גומא בחצרו ושוחט חוץ לגומא והדם שותת ויורד לגומא ובשוק לא יעשה אף בדרך זה שלא יתדמה אף למרחוק למעשה המינין בפרהסיא ועוד שאין השוק מסור לו לנקרו ויבא לידי חשד ואף על פי שכל שנאסר מצד מראית העין אף בחדרי חדרים אסור **בחששא רחוקה כנו לא חששו...**

16. טור אורח חיים סימן א

... וטוב לו' פרשת העקידה ופרשת המן ועשרת הדברות ופרשת הקרבנות כגון פרשת העולה ומנחה ושלמים וחסאת ואשם אמנם פרשת הקרבנות טוב יותר לאומרה ביום שהם במקום הקרבת הקרבן שזמנו ביום וכשיסיים פרשת העולה יאמר רבון העולמים י"ר מלפניך שיהא זה חשוב ומקובל לפניך כאילו הקרבתי עולה בזמנה וכן יאמר בפרשת המנחה והשלמים **והאשם ואחר פרשת החטאת לא יאמר כן לפי שאינה באה נדבה ...**

17. בית יוסף אורח חיים סימן א

ואחר פרשת חטאת לא יאמר כן לפי שאינה באה נדבה. כלומר אבל אשם אף על פי שאינו בא בנדבה כיון דתנן בפרק ו' דכריתות (כה.) רבי אליעזר אומר מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום אמרו על בבא בן בוטא שהיה מתנדב אשם תלוי בכל יום כבא בנדבה דמי ואף על גב דחכמים פליגי עליה כיון דבבא בן בוטא הוה עביד בה עובדא כי אמר יהי רצון מלפניך שיהא זה חשוב כאילו הקרבתי אשם שפיר דמי. ואשם ודאי אפשר דבכלל חטאת הוא כיון שאינו בא אלא על חטא ידוע ומאחר שכתב רבינו שאחר פרשת החטאת לא יאמר כן לפי שאינה באה נדבה ממילא משמע דהוא הדין לפרשת אשם ודאי שלא יאמר אחריה כן **ואפשר דכיון דשם אשם אישכחן שבא בנדבה דהיינו אשם תלוי בכל אשם יכול לומר יהי רצון שיהא זה חשוב וכו' אפילו אם הוא אשם ודאי וראשון נראה יותר: ורבינו הגדול מהר"י אבוהב ז"ל כתב שהאשם הוא כמו בא בנדבה לפי שאמרו בנדבים (י.) שהחסידיים נודרים עצמם לנזיר כדי להביא קרבן אם כן נראה שיש לו לבא כמו נדבה עכ"ל וגם הרב מהר"י ח' חביב ז"ל כתב מה שמקשינן שגם האשם אינו בא בנדבה אינו קושיא שהרי אשם נזיר בא בנדבת נזירות ע"כ ואע"פ שפרשת האשם הכתובה אצל פרשת חטאת ועולה ושלמים לאו אשם נזיר הוא משמע להו ז"ל דשם אשם חד הוא.**

18. דרכי משה הקצר אורח חיים סימן א

(ג) כתב הר"ר אברהם מפראג דוקא אשם תלוי שבא בנדבה אבל אשם ודאי לא בא בנדבה ולא יאמר אחריו כן וקצת נראה שכן הוא דעת בית יוסף אף על גב דמסתפק בדבר וכתב אפשר דכיון דשם אשם אשכחן דבא בנדבה דהיינו אשם תלוי בכל אשם יכול לומר יהי רצון וכו':

19. שו"ע אורח חיים - סימן תרז - סדר הוידי במנחה בערב יו"כ:

(א) צריך להתודות במנחה קודם סעודה המפסקת...
(ב) אין צריך לפרט החטא; ואם רצה לפרט, הרשות בידו; ואם מתודה בלחש, נכון לפרט החטא: הגה - אבל כשמתפלל בקול רם, או ש"צ כשחוזר התפלה, אין לפרט החטא; ומה שאומרים על חטא בסדר א' ב' לא מקרי פורט, הואיל והכל אומרים בשוה אינו אלא כנוסח התפלה (ד"ע):

20. ספר מגן אברהם על או"ת סימן תרז:

(ב) ואם רצה לפרט, משמע דאירי אפי' בקול רם ונ"ל דדוקא בחטא מפורסם אבל בחטא שאינו מפורסם לכ"ע אסור לאומרו בקול רם כדכתיב אשרי נשוי פשע כו' (וכמ"ש בהג"ה) דודאי אמוראי לא פליגי אתנאי וכ"ה בסוטה דף ל"ב שתקנו תפלה בלחש שלא לבייש עוברי עבירה המתודים על חטאם אלא דריב"ב ס"ל דלפני המקום צריך לפרט החטא בוידוי ור"ע ס"ל אף לפני המקום א"צ לפרט ובזה אין חילוק בין מפורסם לשאינו מפורסם דהכל גלוי לפניו עיין בגמרא ובב"ח דלא כב"י וקשה מ"ש רש"י בחולין ספ"ב דאי איתא דחטא בשוגג קלא אית ליה דמי שבא לידו דבר עבירה בשוגג אינו מחפה עליה כדי שיתבייש ויתכפר לו עכ"ל והא בקרא כתיב אשרי נשוי פשע כסוי חטאה וחטא היינו שוגג. וע"ק דבסוטה אמרינן שלא חילק הכתוב (") מקום בין חטאת לעולה שלא לביישו. וי"ל דש"ה כיון דאמר לשם חטאתי חזינא שאינו מתבייש וצ"ע:

בענין טריפה אינה חיה

21. שו"ת הרשב"א חלק א סימן צח

שאלת בהמה שנמצאת יתרת אבר באותן אברים שהיא נטרפת בהן ובמקום שנטרפת בו. ונתברר שעברו עליה שנים עשר חודש. מי נימא כיון שעברו עליה י"ב חודש בודאי אינה נטרפת ונכשירנה דטרפה אינה חיה שנים עשר חודש /חולין נ"ח/ ואף על פי שראיתי ושמעתי מי שמכשיר ומיקל בדבר אני רוצה לעמוד על דעתך.
תשובה אם ראית ושמעת מי שמיקל ומכשיר ביתרת או בכל מה שמנו חכמים מכלל הטרפיות אל תשמע לו ולא תאבה אליו ולא תהיה כזאת בישראל. וכל מי שמכשיר זה נראה בעיני כמוציא לעז על דברי חכמים. והריני מאריך עמך בדבר זה כדי שיהא לך ולכל ירא וחרד בדבר השם גדר בנויה. ולא יעשו דברי חכמי ישראל המקודשים כגדר הדחוייה ועלה שועל ופרץ. הרי שמנו חכמים במשנתנו באלו טרפות (דף מ"ב) שמונה עשר טרפיות נקובת הושט ופסוקת הגרגרת וכו' וקתני בסיפא דמתניתין זה הכלל כל שאין כמוה חיה טרפה. ואמרינן עלה בגמרא דתנא דמתניתין אית ליה טרפה אינה חיה ומאי דתנא תנא ומאי דלא תנא לא תנא. ואתאי בזה הכלל ועל זה הכלל סמכו להוסיף בסג"ר ושב שמעתתא. ועוד היו מקצת החכמים מוסיפין והולכין בטרפיות במה שאינה חיה כפי סברתם וסומכין על הכלל הזה. כר' יהודה (דף נ"ז ב) שהיה אומר אם נטלה הנוצה טרפה. ורבי שמעון בן חלפתא כדי להוציא מלבו של רבי יהודה הטילה עליה עור של טרסיים והניחה בתנור עד שהגדילה כנפים האחרונים יתר מן הראשונים. ועל הטרפיות האלו הנוספים על הטרפיות המנויות והמוסכמות וכן על כל ספק הטרפיות כגון ספק דרוסה וכל כיוצא בזה אמרו סימן לטרפה י"ב חודש ובנקבה כל שיוולדת. שעל אותה של רבי יהודה ורבי שמעון בן חלפתא אמרו בגמרא לההיא דרב הונא דאמר סימן לטרפות שנים עשר חודש. וכדמתני רבינא לשמעתתיה דאמימר (דף נ"ח) להאי לישנא הני ביעי דספק טריפה דשיחלא קמא משהינן אי הדרה וטענה אחרנא שריין ואי לא אסירן. אלא איכא מאן דאית ליה התם דהאי דקתני במתניתין שאין כמוה חיה לאו אינה חיה שנים עשר חודש בלבד קאמר. אלא אינה חיה מאותו טרפות וסופה למות ממנו לאחר זמן קאמר. וכדאמרי ליה לרבי דאמר סימן לטרפה שלושים יום. והלא הרבה שמתקיימין שנים ושלוש שנים ואוקימנא בתנאי. ומכל מקום כל אותן שמנו חכמים במשנתנו בסג"ר ושב שמעתתא ומה שמנו חכמים מכללן אי אפשר להם בשום צד לבא לידי היתר לעולם. ועולא כלל כל הטרפיות בשמונה מינין ואמר בריש פרק טרפות (דף מ"ג) שמונה מיני טרפות נאמרו למשה בסיני. אלו הן נקובה ופסוקה ונטולה וחסרה קרועה ודרוסה ונפולה ושבורה. הנה שאנו אומרינן אלו נאמרו למשה בסיני. והיתרת הרי היא בכלל הנטולין וכדאמר רב הונא כל יתר כנטול דמי. או היא בכלל הנקובין או הפסוקין. והא דאמר רב הונא כנטול דמי הכי קאמר כנטול ממקומו ונשאר מקום החתך נקוב או פסוק. ויש לפי זה ענין אין זה מקומו. והא דרב הונא הלכה פסוקה היא לא נחלק בו אדם מעולם. ועליו היו סומכין לדמות בהלכה תרתי סניא דיבי. וגובתא דנפקא מבי כסי להובליאל וגובתא דנפקא מבי כסי לכריסא וחסר ויתר ברגל. ויוחנן בן שילא ראש טבחיא דצפורי העיד לפני רבי על שני בני מעים שיוצאין מן הבהמה כאחת טריפה. וכל זה משום דכל יתר כנטול דמי. ובכל אלו ובכל כיוצא באלו לא אמרו

שיהא להן סימן שנים עשר חודש או לידה. שאין לאלו שום סימן בשיהוי דטרפות ידועות הן ובלא שום תנאי נאסרו. ולא נאמר בהן משהינן להו שאי אפשר לחיות למאן דאמר אינה חיה. ומאן דאמר שאינה מתקיימת שנים ושלוש שנים לא היו דברים. ומי שמעיד טעה בכך שלא היה מעולם. וכדאמרין בגמרא שאל רבי יוסי בן נהוראי את רבי יהושע בן לוי קדירת קנה בכמה. אמר ליה משנה שלימה שנינו כמה תחסר רשב"ג אומר עד כאיסר האיטלקי. אמר לו והלא רחל היתה בשכונתנו שנקדר קנה שלה ועשו לה קרומית של קנה וחיה. אמר לו ועל דא את סמיד! והלא הלכה רווחת בישראל שמוטת ירך בעוף טריפה. ותרנגולת היתה לרבי שמעון בן חלפתא שנשמטה ירכה ועשו לה שפופרת של קנה וחיה. אלא מאי אית לך בתוך שנים עשר חודש. הכא נמי בתוך שנים עשר חודש. וכיון שכן אפילו יצאו כמה ויאמרו כך ראינו אנו מכחישינן אותן. כדי שיהא דברי חכמים קיימים ולא נוציא לעז על דברי חכמים ונקיים דברים של אלו. וכיוצא בדברים אלו אמרו בההיא אתתא דאמרה ליה לרב אסי אני שהיתי לאחר בעלי עשר שנים וילדתי. אמר לה בתי אל תוציאי לעז על דברי חכמים וחזרה ואמרה היא רבי לגוי נבעלתי. וכן בכרות שפכה שנקבו ביציו שאמרו שהוליד. ואמר להם רב צא וחזר על בניו מאין הם ולומר שאי אפשר שיהיו דברי חכמים בטלים. וכיוצא באלו אני אומר כאן בבקשה מכם אל תוציאו לעז על דברי חכמים. בכל מה שמנו חכמים בטרפיות הודאין ולא עשאום ספק טריפה. **ואם יש מי שלבו נוקפו ויאמר שמא לא דברו חכמים אלא על הרוב. ורוב בעלי חיים שנטרפו באחד מן הטרפיות שמנו חכמים אינן חייין. אבל אפשר שמקצתן חייין חזק גופם וטבעם. אם כן כבר בטלת כלל משנתנו שאמרה שאין כמוה חיה. שכל מה שמנו חכמים לדעת תנא דמתניתין אי אפשר לחיות שכן אמרו דרך כלל טריפה אינה חיה. ואם כן זה שראינוה שחיתה מעידה שאין זה טרפות. ולא על עצמה לבד היא מעידה אלא מטהרת עצמה ומטהרת חברותיה. ואינך נמלט משני עניינין. או שתאמר שאין טריפה חיה וזו שחיתה מעידה שאין זה טרפות והוציא אותה מכלל הטרפיות. או שתאמר שזו הכריעה בין המחלוקת והעידה שאין הלכה כתנא דמתניתין אלא כתנא דבריתא דאמר טריפה חיה. שאם תפוש חבל ההבל בשני ראשיו ותאמר הלכה כתנא דמתניתין שאין רוב הנטרפים באותו טרפות חיים. אבל שיש שחייין ממנו וכל שחי ממנו שנים עשר חודש יצא זה עצמו מכלל טרפות. זה בטל מכמה טעמים. האחד שהם דרך כלל אמרו שאין טרפות אלא הטרפות שאין כמוהו חי. הא אם יש כמוהו חי אינו טרפות כלל. ועוד שהרי שנינו בבריתא (פ"ג דף מ"ג) רבי יוסי בר יהודה אומר אף נקבה המרה טריפה. ואמרין עלה אמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן הלכה כרבי יוסי. ואמרין אמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן מאי אהדרוה ליה חבריה לר' יוסי? הכי קאמרי ליה (איוב ט"ז) ישפוך לארץ מרתי ועדיין איוב קיים. אמר להם אין מזכירין מעשה נסים. דאי לא תימא הכי (איוב ב) יפלח כליותי ולא יחמול. הכי נמי דחיי? אלא ניסא שאני. שנאמר (/איוב ב') אך את נפשו שמור. אלמא על כרחנו שמענו מכאן שאי אפשר לטרפיות שמנו חכמים לצאת מהנה מאותו גדר שאמרו שאין כמוה חיה ממה שהקשו מאיוב שחיה. ואי אפשר לומר כיון שראינו שחית הנה שנים עשר חודש אלו מעדיין בפנינו שאין זו מאותן הטרפיות שנטרפות בהן. שאם כן מאי קשיא להו איוב. ולמה הוצרכו לשים אותו על נס במקום שהטבע נוהג ומגלה על עצמו שאין זה מן הנטרפין בכך. ועוד מאי קא מקשה ליה רבי יוסי בן נהוראי לרבי יהושע בן לוי מאותה שעשו לה חדוק של קירוייה וחית. דילמא זה חיותא מעיד עליה שכחה יפה וטבעה חזק עד שלא נטרפה בכך אף על פי שכל כיוצא בה אוסרין תוך זמן י"ב חודש. וכן במעשה דרבי יוסי בן המשולם שאמר מעשה בעיניביל שנפחתה גלגלתה והטיל עליה רופא חדוק של קירוייה וחית. למה הוצרך רבי שמעון לדחות ולומר משם ראייה? ימות החמה היו. כיון שירדו גשמים נכנסה בו צנה ומתה. ואם כדברי אלו בא ונעמיד דברי שניהם ונאמר כל שלא השהינו אותה שנים עשר חודש טריפה. אבל אם שהתה שנים עשר חודש כשרה. וזו שחית נודע אשר היא אינה טריפה. אלא שכל מי שנקרא כדבר זה רעיון רוח ודברי הבאי שומר נפשו ירחק מהם שאין אלו אלא עורון ותמהון לב. ואם תשוב ומה נעשה וכבר ראינו בעינינו יתרת ברגל ששהתה שנים עשר חודש. זו היא שאמר רבי יהושע בן לוי לרבי יוסי בן נהוראי על דא את סמיד כלומר אי אפשר. וכאילו אתה מעיד על שאי אפשר שראית אותו בעיניך. או סבה אחרת יש. וכן בכאן אנו שואלין אותו שמעיד מאין אתה יודע ששהתה זו. שמא שכחת או שמא טעית או שמא נתחלף לך בזמן או שמא נתחלפה לך בהמה זו באחרת. שאי אפשר להעיד שתהא בהמה זו בין עיניו כל שנים עשר חודש. ואם יתחזק בטעותו ויאמר לא כי אהבתי דברים זרים והם אשר ראו עיניהם ואחריהם אלך. נאמר אליו להוציא לעז על דברי חכמים אי אפשר. ויבטל המעיד ואלף כיוצא בו ואל תבטל נקודה אחת ממה שהסכימו בו חכמי ישראל הקדושים הנביאים ובני נביאים ודברים שנאמרו למשה מסיני. ועוד אני אומר שלא אמרו שהיתרת זו אינה חיה. אלא כך אמרו שכך קבל משה מסיני שהיתרת כנטול. ...**

22. שו"ע יורה דעה - סימן נז

(יח) יש מי שאומר בכל מקום שהוזכר שם בדיקה כגון בדרוסה נפולה ושבורה, בדורות הללו ליכא למיקם אבדיקה שפיר ולית ליה תקנתא אלא לשהויי שנים עשר חדש או בנקבה שתתעבר ותלד, וכן בעוף אם גמרה להטיל כל הביצים של טעינה ראשונה ושהתה כ"א יום ואח"כ חזרה להטיל ביצים, כשרה. ויש אומרים שגם בזמן הזה בודקין, אלא שצריך ליהזר להביא כל הבקיאים בדבר: הגה - ואנו בדורות האחרונים אין בקיאין בבדיקה, ולכן המנהג להטריף כל דבר שיש לו ריעותא ואין סומכים על בדיקתנו כלל, ולכן יש לנהוג כסברא הראשונה (א"ו והגהות מיימוני ומרדכי ס"פ בהמה המקשה וכל האחרונים) ויש מחמירין עוד דכל שצריכין להשהות שנים עשר חדש חיישינן לתקלה, ואפי' אינו אלא אחד העומד בספק, ואין למכרו חי לא"י רק ימיתנו קודם, שמא יחזור וימכרנו לישראל (מרדכי וסמ"ק והגהות מיימוני וע"ל ס"ס כ"ג) וכן הוא המנהג במדינות אלו בכל מקום שהוא ודאי טריפה, אע"פ שנשתהה י"ב חדש והוא חי, אסור (רשב"א סימן צ"ח ור' ירוחם ושאר האחרונים):

23. ש"ך יורה דעה סימן נז

(מח) וכל מקום שהוא ודאי טרפה כו' - **בתשובת הרשב"א כתב כן איתרת דאע"פ שנשתהה בודאי י"ב חדש אסור כיון דודאי טרפה היא ולא מהני שהיית י"ב חדש אלא בספק טרפה וכה"ג דאע"ג דטעם דטרפה הוא משום שאין כמוה חיה מ"מ אם חי י"ב חודש אסיר (דלא כהעט"ז שכתב הטעם דס"ל דטרפה יכול להיות וכבר השיגו הל"ח דף קע"ב ע"ב) דאין להכחיש בשום ענין דברי חז"ל שאמרו שהיא טרפה ומשמע מדברי הרשב"א שם דצ"ל הא דהיא חיה י"ב חדש ע"כ נס הוא אבל עכ"פ טרפה היא אבל מהרש"ל פא"ט סי' פ' כתב דהטעם דטרפה הוא שאין כמוה חיה רובא דרובא אבל מיעוטא דמיעוטא חיה אע"ג דטרפה היא ע"ש ומשמע מדברי מהרש"ל שם דבמקום דאיכא פלוגתא בין הפוסקים אי חזינן דחיה י"ב חודש כשרה ודברים נכונים הם ומכל זה מבואר דלא דוקא יתרת אבר דאע"פ דהשואל הזכיר יתרת אבר מ"מ הרשב"א בכל ודאי טרפה אסר וזה פשוט דלא כהעט"ז דמשמע דמחלק בהכי ע"ש מיהו בתשובת הרשב"א שם כתב דיתרת טרפה מטעם אחר שלא אמרו שהיתרת אינה חיה אלא כך אמרו שהל"מ שהיתרת כנטול דמי וכל שאילו ינטל אינה חיה י"ב חודש אפילו מעתה שלא נטל טרפה כאילו נטל ואע"פ שהוא מרבה כחול ימים עם יתרונו עכ"ל ולפ"ז אפילו בספק יתרת לא מהני שהייה ומ"מ מהרש"ל שם כתב שהתירוץ הראשון שדחה הוא עיקר וכן מוכח לקמן סי' פ"א ס"ק ה' דאף בספק יתרת מהני שהייה י"ב חודש ונראה דגם הרשב"א לא קאמר אלא בודאי יתרת כדי שלא להכחיש דברי חז"ל אבל לא בספק יתרת ודוק ועל עוד מדינים אלו בסיומן פ"א ס"ב:**

24. ספר ים של שלמה - חולין פרק ג אות פ

...וכתב הרשב"א בתשוב' (סימן צ"ח) שנשאל על בהמה שנמצאת יתרת אבר מאותן איברים שהיתה נטרפת בהם, ועברו עליה י"ב חודש, אם נכשיר אותה, ואע"פ שראיתי מי שמכשיר אני רוצה לעמוד על דעתך, והשיב אם ראית מי שמכשיר לא תשמע לו ולא תאבה אליו, ולא תהיה כזאת בישראל, וכל מי שמכשיר זה נראה בעיני כמוציא לעז על דברי חכמים, והאריך הרבה בדבר ואני מקצר, שכתב כל הטריפות שמנו חכמים וכיוצא באלו שהן טריפות ידועות, לא אמרו שיהא להם סימן יב"ח או לידה, שאין לאלו שום סימן בשיהוי, דטריפות ידועות הן ובלא שום תנאי נאסרו, ולא נאמר בהם משהינן להו, שא"א לחיות למ"ד אינה חיה, ומ"ד (שאינו) [שראינוה] מתקיימת ב' וג' שנים להד"ם, ומי שמעיד טעה בכך, שלא היה מעולם ... וקצת, סוף דבר, לפי דברי הראשון דחה השואל שלא נאמין לו, אבל מ"מ אם בא המעשה לידי, שטריפה ודאית היתה חיה י"ב חדשים, ויש בה סימן מובהק שלא נתחלפה, א"כ אמאי אין אנו מחוייבים להחמיר ולומר טריפ' (היו) [חיה], ולא יועיל שהייה לספק טריפה, גם התירוץ האחרון אינו מועיל אלא ליתרת ולניטל, שכך היא התולדה מבטן אמו, ויכול להיות שיהיה, מ"מ מה נעשה בשמוטת ירך והדומה לו, אם יבא הענין שיהיה יותר מ"ב חודש, אם לסתור ההלכה שטריפה אינה חיה, והנראה בעיני שהתירוץ הראשון שדחה הוא עיקר בעיני, שלפעמים אחד מאלף יבא הענין שטריפה חיה, ותכמים לא נתנו כלל אלא אכל שכמוה חיה אינה טריפה, אבל לא נתנו כלל שכמוה חיה שבודאי כשרה, ומשום הכי לא מכשירים בשיהוי אלא בספק טריפה, גם החכמים שבאו להביא ראייה מהנהגו עובדי שחיה יותר מ"ב חודש, [לא באו] אלא להוציא מכלל טריפות דבר שנפל עליו מחלוקת, א"כ שפיר בא להביא ראייה שאין נמנה בכלל טריפות, דהיינו ר' יוסי ב"נ ששאל ר"י יב"ל בקדורת קנה, סבר שאין הלכה כרשב"ג מהאי עובדא שראינו שחיה, עד שהשיב לו שמוטת ירך שהלכה רווחת בישראל, אע"פ שאינו מן הנמנין במשנתנו, ומ"מ היה מעשה וזה, וא"כ אמאי לא חזרנו מדברים להכשיר שמוטת ירך, בפרט מאחר בשכבר נפל בו מחלוקת, כדאיתא בסמוך, אלא תוך יב"ח היה כו' ה"נ כו', וכן כל הני שבא להביא ראיות על איזה טריפה שלא היה נראה להם להיות נמנין בכלל הטריפות, ורצו להכשירה, אבל בודאי מה שמוסכם כבר שהוא טריפה אפי' יבא שיהיה אין זו סתירת דברי חכמים הקדושים כלל, ומ"מ נראה שמוטת גף בעוף שאנו מטריפים משום חשש נקיבת הריאה, או נחבסה הגלגלת משום שסופו לינקב הקרום, אם בא שחיה יותר מ"ב חודש יצא מכלל ההיא חששא וכשר, וחכמים שהטריפו על הרוב אמרו, וכן כל כיוצא בזה:

25. חדושי הרמב"ן על מסכת חולין דף מב/א

מה שנחלקו חכמי ישראל בטרפה אם היא חיה או אינה חיה. תמוה היאך לא בדקו הדבר בניסיונות הרבה, אפשר שקיימו מן הטרפות שהם הלכה למשה מסיני פעם אחר פעם ומצאו שלא היו מתקיימות שנים עשר חדש, ואע"כ מי שראויות חכמתו או קבלתו נותנת לו שהיא חיה אינו חוזר בו שהרי אומר שמתה במקרה כדאמרינן (נ"ד א') גמירי דאי מבדרי לה סימני חיה, ובירושלמי במס' תרומות (פ"ג ה"א) גבי קשות ונמצאת מרה בעי בן לוי וכי בדבר שאפשר לעמוד עליו חכמים פליגיין אלא בעיקר בדיקתה פליגיין:

26. חדושי הר"ן על חולין דף מב/א

אלא רמז לטרפה שאינה חיה מנין. פי' דאי טרפה חיה או אינה חיה נפקא מינה לספק טרפה למ"ד חיה אסורה לעולם ולמ"ד חיה כל ששהתה שנים עשר חודש מותרת שבידוע שלא היתה טרפה קודם לכן, ומ"ה בעי למ"ד אינה חיה שהוא מתיר אותה לאחר י"ב חדש מנא ליה דילמא י"ח טריפיות אגמריה רחמנא למשה שיהו אסורות אע"פ שהן חיות, והא דאמרינן למ"ד טרפה חיה מנא ליה לאו דוקא מנא ליה דאדרבה מ"ד טרפה אינה חיה דנפיק מיניה קולא עליו להביא ראייה ומאי עביד ליה הוה ליה למימר, אלא דמשום דמאן דס"ל חיה לא דחי ליה בלחוד לקרא דזואת החיה דאדרבה מיניה מייתי ראייה קאמר מנא ליה, וכן דרך התלמוד בהרבה מקומות שכשהוא מקשה מרגיש בתירוץ ועושה הקושיא על דרך התירוץ, וכ"ל תינה הכא אבל במסקנא דאמרינן אלא טרפה חיה מנ"ל נפקא ליה מאידך תנא דבי ר' ישמעאל לא הוה לי' למימר מנ"ל דהא התם לא מפיק לה למילתיה מאן דסבר טרפה חיה מקרא דזואת החיה והוה ליה למימר מאי עביד ליה, י"ל דמשום דמ"ד טרפה חיה לא מצי למדחי כלל לקרא דזואת החיה אי לאו דנפקא ליה מקרא אחריןא דטרפה חיה מ"ה קאמר מנא ליה כלומר דאי לא נפקא ליה מדוכתא אחריןא ע"כ אית ליה למידרש חיה אכול שאינה חיה לא תיכול, וא"ל והיאך נחלקו חכמי ישראל בדבר שאפשר לעמוד עליו ישהו את הטרפות י"ב חדש לראות אם הם חיות אם לאו, י"ל שכבר שיהו מהן הרבה ולא היו מתקיימת ואפ"ה מי שהיה אומר טרפה חיה מדרך קבלתו או מדרך חכמתו לא היה חוזר בו שהיה יכול לומר במקרה מתה ולא שהחולי גרם לה או שהיה תולה ואומר אלו היה טבעה חזק היתה מתקיימת: